

Rituelen van risicoberoepen

In 2016-2017 bezochten LVG-medewerkers een aantal Limburgers die een risicovol beroep uitoefenen. We wilden ontdekken welke tradities en gebruiken er binnen hun beroepsgroep bestaan, hoe ze met gevaarlijke situaties omgaan, of ze eventueel rituelen hebben om de gevaren te bezweren.

We hanteerden hierbij de volgende definitie:

Een ritueel is een handeling die door meerdere mensen (van een beroepsgroep) geregeld uitgevoerd wordt om een (positief) effect te bereiken of de eigen identiteit te bevestigen. Soms gebeurt dit met attributen of in een specifieke kledij.

Brandweer

H. h., gepensioneerd brandweer commandant, vertelde in november 2016 het volgende over gebruiken en rituelen bij de Genkse brandweer:

Het Sint-Barbarafeest op 4 december (of de dag ervoor als 4 december op zondag valt) is een hoogdag voor brandweermannen. Ons patroonheiligefeest begint met een mis, en nadien komt de pastoor de wagens en de manschappen (mooi op rij opgesteld) zegenen in de kazerne. Het hoofd van de brandweerraad (vroeger de burgemeester, voor de zonevorming) en de commandant voeren dan het woord. Vervolgens is er een receptie. Na de middag is er een activiteit van de vriendenkring, bijvoorbeeld bowlen. En 's avonds gaan we verder in groepjes, een beetje volgend graad want de brandweer is tenslotte nog steeds militair gestructureerd (omdat gezag belangrijk is in het beroep).

Er zijn ook nog feesten van de vriendenkring van de brandweer, ook begin december, ter bevordering van de goede sfeer. Dan zijn de dames ook uitgenodigd. Dat zijn kaartavonden, 'dortavonden' ((dort verwijst naar bier, Dortmunter)...

Brandweermannen zijn erg gehecht aan twee symbolen van hun beroep: De glijpaal waarlangs we vlug naar de garage glijden bij een oproep, en de droogtoren van 25m hoog waarin we onze brandslangen (20m) te drogen hangen en waarin we ook oefenen op hoogte.

Vroeger, toen de brandweer grotendeels uit vrijwilligers bestond en per gemeente

georganiseerd was, bestonden er allicht meer lokale tradities. Door de fusie tot grotere zones (3 in Limburg) en de professionalisering zijn vele van die lokale gewoontes verdwenen om plaats te maken voor gestandaardiseerde procedures.

Het belang en de eigenheid van kazernes merken we nog wel eens wanneer er bijvoorbeeld provinciale bijeenkomsten zijn, waar er subsidies verdeeld moeten worden.

De grootste onzekerheid bij interventies (brand, wateroverlast...) is de vraag: zijn er nog mensen en/of dieren aanwezig? Brandweerman is een gevaarlijk beroep. Vooral explosies zijn te duchten, maar ook rook en (verbrandings-)gassen. Daarom betreden we een gevaarlijke ruimte steeds per twee. De brandweer voert veiligheid zeer hoog in het vaandel. Het materiaal dat we gebruiken wordt steeds beter, en onze (permanente) opleiding ook. Vooral de bijna dagelijkse praktijktraining is waardevol, die is bij interventies veel belangrijker dan onze schoolse kennis. Onze kennis vermindert met de jaren, maar de ervaring neemt toe, en de som van die twee blijft gelijk! Wij worden de gevaren nooit gewoon, maar zo leren we er wel ermee omgaan. ik herinner mij vooral een explosie in een houtspaandersilo waarbij een collega gewond geraakte, en nog meer een huisbrand waarin 5 kleine kinderen omkwamen.

Vertrouwen op elkaar is van levensbelang in ons beroep. Daarom geven we mekaar elke dag de hand, bij het begin van de dienst. Dat is een vast ritueel. Een hogere in rang zal natuurlijk de hand schudden van een lagere, en niet omgekeerd. Dat houdt de erkenning van het gezag in. Vervolgens is met mekaar praten belangrijk om de onrust te verwerken, zo helpen en steunen we mekaar, want ons team is onze beveiliging. We praten dus over het werk met de collega's, en niet thuis.

Ten derde is de jaarlijkse zegening met Sint-Barbara ook een ritueel dat ons vertrouwen geeft, zij is tenslotte onze beschermheilige.

Misschien bestaan er ook individuele rituelen, maar brandweermannen zijn stoere kerels, en daarover praten ze niet.

M.C. is ambulancier bij de brandweer van Genk, en vertelt over zijn ervaringen met tradities en rituelen in zijn beroep:

Wij hebben ons jaarlijks Barbarafeest op 4 december, want zij is onze patroonheilige. Dat feest vieren we per korps met een mis en een receptie met toespraken. Na het middagmaal gaan we kaarten of bowlen, en dan komen de tongen wel los.

Daarnaast is er ook het jaarlijkse personeelsfeest, georganiseerd door de vriendenkring voor de ganse brandweerzone (400 personeelsleden).

Als er iemand met pensioen gaat, dan wordt hij thuis met een brandweerwagen opgehaald door collega's van zijn laatste ploeg. Na een korte receptie aan huis rijdt de stoet naar de kazerne, met de echtgenote in een aparte auto. Er is dan een feestje met een ludieke spech door de burgemeester of een van de schepenen.

Bij nieuwelingen houden we een echt doopritueel met de ploeg. We vragen de nieuweling op een onverwacht moment in de opleiding om te tonen dat hij de ladderwagen kan bedienen. Wanneer hij 10 meter hoog is blokkeren we de bediening onderaan aan de wagen. Dan komen de waterslangen die we hadden klaargelegd tevoorschijn, en we spuiten de nieuweling serieus nat, weer of geen weer. Nadien verlossen we de nieuweling, en krijgt hij een warme douche. Als tegenprestatie verwachten we natuurlijk een avondmaaltijd zodra de nieuweling zijn opleiding heeft afgewerkt.

De gebruiken verschillen per kazerne, kleinere korpsen hebben nog meer folklore. Ieder heeft zijn eigen stijl. In sommige kazernes komen gepensioneerden nog geregeld langs en hebben ze zelfs een toog, bijvoorbeeld in Bilzen en Hoeselt.

Het grootste gevaar voor ons schuilt nachtelijke interventies langs autosnelwegen. Ook rijden in druk verkeer kan gevaarlijk zijn tussen sommige 'cowboys' op de weg. We hebben daarvoor goede regels, bijvoorbeeld rijden we maximaal 20km/u sneller dan normaal toegelaten.

Interventies in gebouwen zijn per definitie minder risicovol. Ook de producten waarmee we werken zoals zuurstof geven minder gevaren omdat wij goed getraind zijn.

Een ander risico vormen agressieve patiënten, meestal door drank of drugs. Bij collocatie-opdrachten hebben we politiebegeleiding. In Genk valt de agressie nogal mee, Genk is geen grootstad. Onze empathie en manier van omgaan helpen ook veel bij eventuele agressie.

Wat ik mij vooral herinner: Een bestuurder uit een auto halen, die van de autosnelweg was afgeraakt tot in een lagere gracht; dat was een gevaarlijke karwei.

Ook het redden van een kind, dat onder een auto was geraakt, was niet gemakkelijk toen bleek dat het een zoontje van een collega was. Dan moet je wel van de regels afwijken, maar het is goed afgelopen.

Het mooiste moment was wel de redding van een drenkeling in het zwembad van Genk, samen met de redders ter plaatse. De 100-centrale van Hasselt heeft ons toen toelating gegeven om snel uit te rukken met eigen wagen, omdat alle ambulances bezet waren.

Ik draag altijd men Leatherman-tool (plooimessen, zaagje, tang...) op zak, daarzonder voel ik mij naakt. Wanneer ik het vergeten ben, ga ik het uithalen onderweg naar een interventie. 70% van de interventies is immers niet dringend. Die tool is een soort talisman.



Daarnaast heb ik ook altijd sigaretten en een aansteker in mijn ambulancejas, alhoewel ik zelf niet rook. Het is om mensen in nood en met stress te helpen. Het kalmeert hen, het is hun ritueel.

Ik weet niet of andere collega(s) een ritueel of een talisman hebben. Wij worden vooral geholpen door goed up-to-date materiaal, duidelijke regels en geregelde bijscholing.

Rijschoolinstructeur

B.J. is al 17 jaar rijschoolinstructeur, en dat is een beroep waarbij risico's niet denkbeeldig lijken. Zij vertelt over haar werk:

De grootste risico's zijn botsingen, meestal kop-staart. Ook spiegels eraf rijden gebeurt geregeld. Een ander risico vormen de leerlingen, en vooral hun attitude. Sommigen denken dat ze kunnen rijden na 6u les, startend van niveau 0. Van defensief rijden hebben ze nooit gehoord.

Je went aan de gevaren. Wij hebben geen stuur, maar wel pedalen en spiegels. Ik kan dus altijd kijken, remmen en aan het stuur naast mij trekken of duwen. Vaak vallen beginnelingen stil bij het vertrekken, en dan kan er wel eens een auto achterop rijden. Dat heb ik al geregeld meegemaakt.

Ik heb ook al eens een leerling geweigerd, en, overgedragen aan een collega, omdat het met mij niet 'klikte'. Hij wist alles beter, waarom kwam hij dan nog les volgen?

Ook het werken met tolken was gevaarlijk. Dat gebeurde nogal eens met Turkse en Marokkaanse leerlingen. Maar leren rijden met een tolk mag niet meer vanaf 1 maart 2017.



Mijn ochtendritueel: ik ga wel elke morgen voor het werk begint een tas koffie drinken in het tankstation. Ik heb geen amuletten of iets dergelijks in de auto. Ik heb controle in de auto, ik voel mij voldoende beschermd

Er bestaat geen vast inwijdingsritueel voor nieuwe collega's, maar we jagen hen wel een beetje op stang met allerlei straffe verhalen:

- over een leerling die al 9 jaar les volgt en mislukte examens aflegt
- over een leerling die vraagt of je altijd met de rechtervoet moet remmen
- over een leerling die vraagt wat manoeuvres zijn
- over een leerling die vraagt naar welke kant hij aan het stuur moet draaien

Cipier

X. is 18 jaar penitentiair bewakingsassistent (PBA). Er zijn gebruiken, afhankelijk van de gebeurlijke feiten en daders : ieder geval is eigenlijk apart.

Men weet nooit wat er achter de deur wacht. Veroordeelden zijn de gemakkelijksten : ze weten dat ze hun straf moeten aanvaarden. Beklaagden en pas aangehouden en zijn veelal erg agressief. Internees zijn ontoerekeningsvatbaar en dus vaak heel gevaarlijk. Daarbij zijn er nog gevaren van besmetting en levensgevaar. Ik heb een gevecht meegemaakt met een gedetineerde na de etensbedeling : de PBA werd geschopt, gestampt en geslagen. Hij heeft dan alarm moeten slaan en om hulp roepen. Hij was zodanig toegetakeld dat hij gedurende vele maanden thuis moest blijven en gedurende één jaar psychologische begeleiding gekregen heeft.

Er zijn niet echt rituelen maar er zijn geplogenheden die moeten gevolgd worden. Bij problemen moet de PBA zelf proberen een oplossing te vinden en zo dit niet lukt, moet hij zich wenden tot de kwartieroverste en vervolgens tot de adjudant en tenslotte tot de directie. De directie beslist dan of het interventieteam al dan niet moet / mag tussenkomen

Het interventieteam, bestaande uit 5 personen die een opleiding in verdedigingstechnieken hebben gehad, trekken hun beschermingskledij aan als ze moeten tussenkomen. Dit betekent een volledig pak met helm, bottines en wapenstok en handboeien. Vervolgens halen ze de gevangene uit zijn cel en slaan hem in de boeien en gaan dan naar de veiligheidscel, waar de boeien worden los gemaakt en krijgt de gevangene een straf, bepaald door directie. In de cel is er een bed en toilet, dat de gevangene zelf niet kan doorspoelen. In zulke cel belanden ook drugsmannen. De teamleader onderhandelt met de gedetineerde maar als dit niets oplevert gaat het team in rij binnen en de teamleader als laatste. Nummer 1 draagt een schild met plexiglas. De tussenkomst van het interventieteam werkt in alle gevangenis en zij krijgen tweemaal per jaar een opfrissingscursus allemaal samen in Hasselt of in Brugge.

Jagers

J.D. jaagt reeds 50 jaar, voor zijn pensioen was hij leraar tekenen en esthetica in een middelbare school. P.V. is reeds 10 jaar bijzondere veldwachter. Hij doet dit als vrijwilliger; het is een hobby na zijn beroep als aannemer.

Een bijzondere veldwachter is een beëdigd politieofficier die waakt over een wildbeheerseheid of WBE. J. is bestuurder van een WBE van 10.000 hectare in Dilsen-Stokkem en omgeving, één van de 42 WBE's in Limburg. Een WBE is een goed georganiseerd samenwerkingsverband van meerdere jachtrechthouders (min. 5) en wordt door de minister officieel erkend.

J. is de opdrachtgever (aansteller) voor P. , die ook jaagt, maar niet in zijn ambtsgebied. J. geeft ook les (ethiek en biotoop) aan de jagersopleiding in Hasselt. Jaarlijks zijn er 60 à 70 deelnemers in Limburg.

De belangrijkste jagerstradities zijn de Sint-Hubertusvieringen op 3 november. Het feest begint met een mis en dan zit de kerk vol, misschien de enige keer per jaar. De jagers zijn allemaal in hun 'uniform': in het groen. Tijdens de mis blazen de jachthoornblazers een aantal bekende 'sonneriën'. Nadien wordt er meestal wild verloot of verkocht voor een goed doel. De jagers van adel vallen op door hun sjiekere ruiterskleding. In de namiddag, tijdens de slipjacht (vroeger de Chasse à courre) zijn zij ook te paard. Die slipjacht is eigenlijk een jacht met een meute honden achter een sleepspoor van vossenmest, Deze meute bestaat uit een 25-tal honden en zijn hiervoor goed getraind en luisteren naar de bevelen van hun leider, de pikeur. Vroeger was dat Toine Leenders, die werkte voor prins de Merode in Lanaken. Wanneer destijds bij de 'Chasse à courre' de honden een ree achtervolgden, bleven zij jagen tot het dier uitgeput was, iets wat alleen gebeurde met de zwakkere dieren. De meute was zodanig gedisciplineerd dat ze errond gingen staan, daarna maakt hun leider, de pikeur, het dier af met een speer.

Bij de gewone jacht met geweer zijn de jagers meer praktisch gekleed, en ze dragen vaak iets oranje om goed op te vallen voor elkaar, uit veiligheidsoverwegingen. Voor het wild maakt dat niets uit, wild is kleurenblind.

Voor drijfjacht op grofwild (hert, ree, everzwijn) gaan Limburgse jagers graag naar de Ardennen. Bij de start van de jacht vindt een ander jagersritueel plaats. Ze gaan in een kring staan, en de jachttopzichter legt de reglementen uit en wijst elke jager een (genummerde) plaats toe. Veiligheid is erg belangrijk in de jacht. Wapens mogen alleen geladen worden als de jacht wordt aangeblazen en de jagers mogen enkel vuren in de toegelaten veilige richting. Een jager die deze voorschriften niet respecteert wordt onmiddellijk uit de jacht gezet. Deze straf kan ook gezien worden als een ritueel.

Bij het einde van een jacht in groep is er ook weer een ritueel: het eerbetoon. Wie een stuk

wild goed geschoten heeft krijgt een 'weidmansheil' (dat komt van het Duitse 'Waidmannsheil') en hij dankt met een 'weidmansdank'. Het geschoten wild wordt mooi op rijen soort per soort in groepjes van 5 of 10 gelegd in een 'tableau'. Elk stuk wild krijgt een takje in de mond gestoken, de laatste beet. De jagers gaan in een kring rond het tableau staan, elk takje wordt over het geschoten dier gewreven, en dan mag de jager het takje van het dier dat hij geschoten heeft op zijn hoed steken. Meestal is er ook een korte toespraak van de jachtheer, waarna een of meerdere jachthoornblazers een eresaluut blazen voor het wild en de deelnemers.

De jagers betalen voor hun deelname en eventueel voor het geschoten wild, dat geld dient voor de onkosten van de WBE. Wie het wild slecht geschoten heeft krijgt meestal geen takje en moet uit respect de dubbele prijs betalen voor zijn verhakkeld wild. Ook die straf is een ritueelje!

Wanneer er een nieuwe (jonge) jager zijn eerste stuk wild geschoten heeft, gebeurt er ook een inwijdingsritueel, een doop: Hij moet knielen bij zijn geschoten prooi, de jachtheer of het hoofd van de drijvers neemt het takje uit de bek, raakt daarmee enkele bloeddruppels van het geschoten wild, en veegt die in het gezicht van de nieuwe jager. Tenslotte krijgt hij meestal nog een tik op de billen met een wis, en dan is het doopritueel volbracht.

Jagers gaan soms ook alleen of met een collega op jacht, en dan gebeuren deze rituelen minder of niet. Maar wel heeft elke jager een af ander persoonlijk voorwerp dat hij bij elke jacht bij zich draagt als een amulet: een seintoeterke, een kleine eerste trofee, een versierde stok, een sjaltje, een mes, een (soms tot op de draad versleten) hoedje,... Elke jager heeft zo zijn eigen vertrouwde ding.

Jagers bewaren ook hun trofeeën, zoals het gewei van een reebok, hoe klein ook. De meeste geweien worden op een plankje bevestigd en aan de muur gehangen, of ze bewaren ze thuis in dozen.

Een geweer is altijd een gevaarlijk wapen, vandaar zijn er strenge voorschriften. Zo mag een jager vanop zijn positie in een bepaalde richting enkel en alleen binnen een hoek van 35° links en rechts schieten. Gelukkig gebeuren er weinig ongevallen. Maar toch kan een kogel soms afketsen op een hard voorwerp, en dan op een onverwachte plaats terecht komen.

Vroeger was jagen algemeen aanvaard, nu is er steeds meer tegenkanting. Nochtans is de jacht nodig, want bijvoorbeeld het grofwild zoals reeën, everzwijnen en vossen hebben geen natuurlijke vijanden meer in onze streken, zodat er een onevenwicht ontstaat tussen de soorten en dat brengt de biodiversiteit ernstig in het gedrang. Een ander probleem is het toerisme. Dat is een vergiftigd geschenk voor de natuur. Overal komen er meer en meer mensen recreatie zoeken in de bossen, en dat is hun goed recht, maar daardoor wordt het wild schuw en laat het zich overdag weinig of niet meer zien, en worden het gedwongen

nachtdieren.

Er zijn enkele jachthoorn-groepen in Limburg : nl. De jachthoorngroep ,Horrido' zij spelen op de kleine 'Pless-hoorn' (een specifieke duitse jachthoorn) en 'De Gezellen van St-Hubertus Wiemesmeer' zij spelen op de 'Trompe de chasse' (de Franse Jachthoorn). Er zijn ook gewone jagers die de jachthoorn bespelen, waaronder P. en ikzelf. De melodieën zijn algemeen gekende stukken die meestal al lang bestaan. (Zie ook internet voor meer info)

Er zijn meer en meer vrouwelijke jagers (+/- 8 %). Hun gebruiken zijn weinig of niet anders. Het dooprutueel is een ludieke aangelegenheid die zeker niet overdreven wordt en er wordt uiteraard uit respect geapplaudisseerd.

Foorreizigers

Steve Severens is foorreiziger sinds zijn geboorte in 1983. Zijn vader is van een kermisfamilie uit Westmalle, zijn moeder van de Hasseltse kermisfamilie Vanlingen. Steve is secretaris van een van de vier beroepsverenigingen van foorreizigers: De Vereniging van Belgische Foorreizigers VBE-DFB.

Hij beheert ook het archief en de tentoonstellingswagen van hun kermiserfgoedcomité. Wanneer deze wagen niet op verplaatsing is, staat hij in Hasselt bij Steve. Zie www.dfb-vbf.be (zie foto)



Hij vertelt voluit:

Ik heb sinds een tiental jaren zelf twee kermisattracties: een rups en een slinger



De belangrijkste onzekerheid voor ons is het lokale beleid: er worden kermissen afgeschaft of verplaatst, en zo ontstaan er gaten in onze jaarlijkse tournee, die begint bij carnaval en loopt tot in november. De vaste kosten zoals afschrijving van onze attracties lopen wel door. Verschillende van de 2500 kermissen die jaarlijks in België plaats vinden staan ook onder druk omdat de mensen de lokale tradities loslaten, de mensen zijn namelijk niet meer zo lokaal gebonden. Sommige scholen geven geen kermisverlof meer, mensen moeten elders gaan werken.... Ook de ontkerkelijking speelt daarin een rol. Kermis is de herdenking van de zegening van de parochiekerk. Vroeger waren de pastoors almachtig, en was het parochielevens georganiseerd rond de ker(k)mis. Toch gaat het goed met het kermisleven. Het aantal foormensen en attracties blijft ongeveer constant, misschien is er zelfs een lichte groei.

Wij hebben geen last van vechtersbazen, en als er al eens iemand ziek wordt van teveel eten en teveel draaien, dan staat onze emmer met water klaar om op te ruimen.

Het grootste risico is schijnbaar het weer, maar we weten dat en regendagen zijn ingecaluleerd. Als er geen volk is omwille van regen, dan maken wij er het beste van en gaan samen een pateeke eten, we tonen dan dat het toch goed gaat met ons.

Sommigen kijken op hun smartphone wanneer het zal regenen, anderen willen de weerberichten per se niet kennen, en aanvaarden wat er komt.

We kennen wel het bijgeloof dat er iets zal gebeuren wanneer we gedurende de opbouw onze attractie moeten verplaatsen omwille van een of andere reden, want dat brengt ongeluk. Dat verplaatsen gebeurt echter zelden.

Het kermisleven houdt vele tradities in stand. We hebben echter geen specifieke rituelen voor een goed verloop, tenzij misschien onze jaarlijkse bedevaart naar Scherpenheuvel. Jaarlijks op 1 à 2 weken voor Allerheiligen komen we met honderden samen in Scherpenheuvel, onder de leiding van onze aalmoezenier. Er is dan een mis voor de afgestorvenen, en vele foorreizigers branden dan ook wel een kaars voor gezondheid en voor een goed komend seizoen. We komen samen op een woensdag of donderdag, dat zijn de meest vrije dagen voor foorreizigers. Op die weekdays vallen ook de druk bijgewoonde begrafenissen van foorreizigers overal in het land. We zitten dan soms met 150 of 200 aan de koffietafel achteraf. Gedurende de kermissen die lopen als er ergens in het land een foorreiziger overlijdt brengen we doodsbriefjes rond, en halen we een bijdrage op voor een gezamenlijke krans.

In de maand november zijn woensdag en donderdag de typische huwelijksdagen voor kermismensen. Trouwen gebeurt vaak binnen de kermisgemeenschap. Als een kermismeisje trouwt met een buitenstaander, dan verdwijnt ze wel eens uit het circuit. Als een kermisjongen trouwt met een meisje uit de gewone wereld, dan komt zij vaak in onze gemeenschap. Wij trouwen nogal jong om het gevaar voor te zijn dat we te laat komen om nog een geschikte partner te vinden binnen de kermisgemeenschap.

Piloten

B.B. is geboren in 1957. Voor 1991 vloog hij reeds met deltavliegers, zweef- en sportvliegtuigen. Hij studeerde ind. Ing. en werd leraar. Naast zijn vlieghobby was hij ook volleybalspeler bij Noliko Maaseik. Einde jaren '80 volgde hij zijn droom en werkte hij zich door de zware opleiding tot piloot civiel. Vanaf 1991 was hij piloot civiel, eerst bij DHL en dan bij Sabena. Inmiddels vliegt hij bij Brussels Airlines met lijnvliegtuigen zoals de A330. Hij vliegt dus al 26 jaar en vele duizenden vlieguren als piloot civiel. Hij heeft heel de wereld gezien, met een flinke portie Afrika. Buiten zijn job als lijnpiloot is hij ook nog actief als sportvlieger en – instructeur in Zwartberg.

Zijn verhalen:

Een piloot wordt geconfronteerd met heel wat gevaren en risico's. Vliegen is sowieso geen job met de twee voeten op vaste grond. Zelfs met technisch perfecte toestellen blijft men afhankelijk van het weer. Zeker in Afrika kan het flink onweten. Verder is er in Afrika veel minder hulp van luchtverkeersbegeleiding, en zijn er specifieke problemen zoals ebola-uitbraken, repatriëring van soms onwillige uitgeprocedeerde asielzoekers en onstabiele politieke regimes.

De piloot is ook de gezagsvoerder in een vliegtuig, en dan moet je soms wel eens optreden bij ruziënde passagiers, of mensen met vliegangst helpen te kalmeren.

Ik heb eens heel hard moeten remmen bij het opstijgen in Rome, toen er een Russisch Aeroflot-toestel voor mijn neus verscheen. Verder heb ik al wel eens in een onverwacht zwaar onweer gezeten, en is er al eens één van de twee motoren uitgevallen in volle vlucht. Geen nood echter, wij zijn daarop getraind en ik kan zelfs al zwevend landen zonder motoren.

Piloten hebben weinig contacten met elkaar, en dan heb je weinig tradities. Meest in het oog springend is het afscheid van een piloot die met pensioen gaat. Hij mag voor zijn laatste vlucht zijn bestemming en bemanning kiezen. Bij de terugkeer spuit de luchthavenbrandweer een watergordijn over het vliegtuig, en krijgt de piloot bloemen. Nadien biedt hij natuurlijk een afscheidsfeest aan voor de collega's. Dit gebruik is algemeen verspreid, niet alleen bij Brussels Airlines, maar bij vele luchtvaartmaatschappijen.

Piloten zijn zeer zakelijk aangelegd en technisch opgeleid en hebben dus geen aanleg voor rituelen. Verder zijn ook de veiligheidsvoorzieningen en onze veiligheidstraining sterk doorgedreven, dan heb je geen bijgeloof nodig. Ik heb altijd gevlogen op vrijdagen de 13^{de}. Wij genieten natuurlijk van applaus van de passagiers na een veilige landing, en nadien in het hotel drinken we wel een glaasje samen met de crew, maar dat zou ik geen ritueel noemen. Ik ben wel ooit aan de check-in in Tel-Aviv gevraagd, waar een Joods passagier (waarschijnlijk met vliegangst) een uitgebreid ritueel met veel heen-en weergeloopt aan het opvoeren was voor zichzelf. De andere passagiers werden er ongemakkelijk van, maar ik heb iedereen kunnen kalmeren.

FdP werkt als piloot bij Brussels Airlines. Hij begon bij de luchtmacht in 1987 en is in de burgerluchtvaart actief sinds 1990, voor verschillende maatschappijen. Hij vertelt over tradities en rituelen in zijn beroep:

De luchtvaartsector is sterk gemoderniseerd en de oude gebruiken heb ik alleen nog van horen zeggen. Zo schijnt het dat piloten vroeger voor het vertrek tegen de banden van het vliegtuig plasten of er toch alleszins een flinke stamp met hun voet op gaven. Dit soort gebruiken moet in de jaren 60 of 70 van vorige eeuw nog gangbaar zijn geweest. Persoonlijk heb ik dit soort gebruiken nooit meegemaakt. Overigens ben ik zelf niet bijgelovig.

Maar de kern van ons beroep is wat wij de SOP of Standard Operating Procedure noemen. Kort samengevat wil dit zeggen dat alles tot in de puntjes geregeld moet zijn alvorens we de lucht ingaan. De luchtvaartindustrie is waarschijnlijk de meest gereguleerde industriële sector in de wereld. Bij de minste twijfel wordt alles tot in de puntjes onderzocht. In de afgelopen decennia is de SOP steeds verder geperfectioneerd. Uiteindelijk is het de bedoeling om een maximale veiligheid te garanderen aan passagiers en bemanningsleden. En zo is SOP niet alleen uitgegroeid tot een gebruik of een traditie maar tot pure noodzaak.

Iedere moderne luchtvaartmaatschappij hanteert de strengste regels. Er worden in de cockpit 3 verschillende regionale culturen (Aziatisch, Anglosaksisch, Afrikaans)- onderscheiden, waarbij de onze tot de allerstrengste mag worden gerekend. En bovendien nog steeds verder geperfectioneerd wordt, de luchtvaartsector evolueert heel snel. Want we leren alsmear meer bij en die kennis wordt gebruikt om de veiligheid nog verder te maximaliseren. Het is volledig terecht dat de controle zo streng is. Vroeger was die in handen van de overheid, maar die heeft die controle onder strenge voorwaarden geoutsourced. Nu doen de maatschappijen het zelf, terwijl de overheid van op een afstandje toekijkt. Samen staan we zo sterker.

Er zijn uiteraard gevaren, maar ze worden overschat. De kans is groter die iemand bij een auto-ongeval omkomt dan bij een vliegtuigongeval. In de jaren 60 waren vliegongelukken meestal het gevolg van technische problemen. Daar werd extra aandacht aan besteed, zodat de technologie veel betrouwbaarder is geworden. In de jaren 70 bleken ongevallen nogal eens het gevolg te zijn van een gebrekkige samenwerking in de cockpit. Ook daar werd iets aan gedaan, die samenwerking werd geoptimaliseerd. Nog altijd wordt er stelselmatig bijgestuurd wanneer zulks nodig is. De gevaren en de risico's zijn dus minimaal geworden.

Ik heb éénmaal een brandende motor meegemaakt bij het vertrek met een cargovliegtuig. Door perfect volgens de regels te handelen is de zaak goed afgelopen. Amper een half uur later waren we al met een reservevliegtuig in de lucht. Met een ander cargovliegtuig heb ik ooit een motorbrand in de staart meegemaakt.

Mijn persoonlijk ritueel: ik controleer tweemaal de hendel van het raampje in de cockpit voor het vertrek. Ooit is dat open gesprongen en daaruit heb ik de gewoonte van die extra controle aan overgehouden. Of mijn collega's er ook dergelijke rituelen op na houden durf ik niet te zeggen. Maar ik kan me wel voorstellen dat cabinepersoneel in de zuiderse landen wel eens een schietgebedje zal prevelen.

Ik zou het dragen van ons uniform als een ritueel willen omschrijven. Iedere maatschappij heeft zijn eigen uniform en ieder bemanningslid heeft zijn eigen uniform met strepen en graden. Dat uniform speelt een belangrijke rol om een onderscheid te maken, het bepaalt iemands taak in een vliegtuig. Het is belangrijk dat er een rangorde is.

Alle leden van het cabinepersoneel nemen deel aan dat 'uniformritueel'. Het is van het allergrrootst belang dat iedereen zijn plaats in het geheel kent. Er zitten altijd twee piloten in de stuurcabine, maar de piloot die vliegt deelt de orders uit. De gezagvoerder is weliswaar de baas in het vliegtuig, maar als hij zelf niet vliegt volgt hij de instructies op van de man of de vrouw die achter de stuurknuppel zit.

Bij de meeste airliners staat het uniform centraal in het bepalen van de rangorde. Dan spreek ik over Europa, Noord-Amerika en de andere geïndustrialiseerde landen. In sommige Afrikaanse en Aziatische landen liggen de zaken om specifieke redenen soms anders. In een aantal Aziatische landen laat de samenwerking in de cockpit wegens standverschil soms te wensen over. Ik denk daarbij aan India, waar het kastesysteem nog altijd doorslaggevend is. Twee piloten van verschillende kasten of afkomst in de cockpit geeft hoe dan ook problemen

Het uniform speelt een rol zodra de crew klaar staat om te vertrekken. En al even vanzelfsprekend is het een groepsritueel, want al het boordpersoneel is er bij betrokken. De

passagiers kunnen als de toeschouwers van het ritueel worden beschouwd, hoewel zij de finesse van het gebeuren niet helemaal zullen begrijpen. Ze zien natuurlijk wel dat we allemaal een uniform dragen, maar zijn verder geen echt betrokken partij.

Het doel is duidelijk: met gans het team het vliegtuig veilig naar zijn bestemming loodsen. En de passagiers een aangename reis bezorgen.

Monumentenwachter

R.S. is 25 jaar monumentenwachter, nadat hij eerst werkte als restaurateur (onderhoud) in openluchtmuseum Bokrijk. Monumentenwacht werd als vzw opgericht naar Nederlands voorbeeld, waar ze reeds 5 jaar ervaring hadden met dit beroep. Monumentenwacht is nu een Provinciale dienst die eigenaars en beheerders van waardevol erfgoed ondersteunt en begeleidt bij het bewaren van hun gebouw, interieur, schip,... Ze doen voorinspecties, vaak op grote hoogte, en geven advies voor verbeteringen en restauraties.

Het Limburgs team van Monumentenwacht telt 6 monumentenwachters, 4 bouwkundigen en 2 interieurwachters. Dit jonge team heeft (nog) weinig eigen tradities. Ze komen wel eenmaal per jaar samen met de collega's van de andere Vlaamse provincies. Dan bezoeken ze een specifieke werf of bezienswaardigheid en sluiten ze de dag af met een gezellig etentje. Daarbij komen natuurlijk (straffe) verhalen aan bod over gevaren en bijna-ongevallen. Het Limburgs team komt ook wel eens informeel samen, bijvoorbeeld voor een BBQ, samen met de partners. Dan zijn de verhalen wat meer gedempt, om de partners niet nog meer angst te bezorgen. Er bestaan natuurlijk ook leuke verhalen. Enkele voorbeelden: Bij de inspectie van een kerkdak hadden twee monumentenwachters een mooi zicht op een hoog afgesloten tuin met jacuzzi, waarin een koppel duchtig de liefde bedreef. Ze waren zo verbouwereerd dat ze vergaten foto's te nemen of te filmen, en ze kropen braaf de kerk weer binnen. Een ander verhaal gebeurde in de kerk van Peer. Omdat een inspectie enkele dagen kon duren kregen de monumentenwachters de sleutel van de kerk. 's Avonds controleerden ze of er nog iemand in de kerk was en sloten ze af. Toen ze 's anderendaags terug kwamen stond er een verontwaardigd groepje Perenaars aan de kerk: de monumentenwachters hadden een van de beiaardiers opgesloten. Die had 's avonds vele malen de afgesproken noodmelodie op de beiaard gespeeld, tot een andere beiaardier dat hoorde bij zijn thuiskomst, en hem kwam bevrijden. De ongelukkige beiaardier werd in paniek naar het ziekenhuis gebracht.

Een specifiek gevaar van het beroep is dat de staat van de vloeren en ladders in de torengebouwen soms moeilijk in te schatten zijn. Rudi is ooit door een zwakke sport van een houten ladder getrapt en zakte eens door schijnbaar stevige zolderplanken, met de benen aan weerszijden van een balk. Gelukkig had hij toen al 2 kinderen. Een ander gevaar is de routine van het werk, die enkel kan doorbroken worden door mekaar voortdurend bewust

te maken van potentiële gevaren. Daarom werken Monumentenwachters steeds in duo. Een derde gevaar vormen de kerkklokken, die kunnen namelijk keihard luiden, en je gehoor beschadigen wanneer je vlakbij bent. Een mogelijke bedreiging voor het beroep zouden drones kunnen zijn, maar dat klopt niet helemaal: drones kunnen een hulpmiddel zijn, maar ze kunnen nooit fysieke mankracht vervangen, zoals een losse lei terug goed zetten.

Bij het opleiden van nieuwelingen bestaan er natuurlijk wel speelse 'beproevingen' om je ervaring als begeleider te tonen en de groentjes de loef af te steken. Nieuwkomers zijn vooraf getest op hoogtevrees, maar er is meer. Een van de trucks is: wanneer een nieuweling voor het eerst een kerkdak inspecteert op vochtinsijpeling, en de vleermuizen niet ziet hangen, dan klopt de begeleider wel eens met een hamer op de vleermuizenbalk, en dan krijgt hij een wolk vampiertjes om zich heen. Dat is een stevige en ongevaarlijke inwijdingsproef.

Er bestaan bij de Limburgse monumentenwachters geen specifieke gedeelde rituelen om de kans op ongevallen te bezweren. Wel doet het verhaal de ronde dat een van hen een goudkleurige string (van zijn partner) draagt wanneer hij een hoge kerktoenspits gaat beklimmen. Ze ontkennen dit verhaal zo stellig dat er wel een grond van waarheid zou kunnen in zitten. Een ritueel dat wel eens gebeurt: een kaars branden in de kerk waar een inspectie gebeurt.

Monumentenwachter is een veilig beroep omdat je de meeste gevaren zelf in handen hebt, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de openbare weg, waar je afhankelijk bent van anderen. Bovendien werken monumentenwachters altijd in (wisselende) duo's. verder worden veiligheidsvoorschriften uitgewisseld tussen de verschillende Provinciale monumentenwachten. Hoe meer veiligheid, des te minder rituelen nodig zijn.



Restauratie

D. D. is 18 jaar restauratrice van porselein, aardewerk, archeologische voorwerpen. Zij vertelt over risico's en gebruiken in haar beroep. Zij vertelt:

Het begin was heel moeilijk : kan ik blijven bestaan als restauratrice?

Er zijn twee gevaren: Gezondheid en het breken van stukken. Ik heb eens een allergie gehad zodat ik naar de kliniek moest gaan : er kwamen knobbels en builen over mijn lichaam. Ik gebruik nu een beschermingshelm en afzuiging.

Eigenlijk is heel het restauratiewerk, dat uit verschillende fasen bestaat, een ritueel.

Ik zal de verschillende fasen achtereenvolgens met de rituele handelingen beschrijven :

- Reinigen met niet-agressieve producten en oude verlijming moet opgelost worden ofwel door stoombad en indien dit niet werkt, wordt aceton gebruikt
- Verlijming met epoxyharsen (2-componentenlijmen) en die zijn zeer giftig
Bij barst-verlijming : trage verharder op barst zetten met penseel en dan lassen in de naad met verfstripper. Indien dit lukt : alles vast tapen en overtollige lijm verwijderen. Hierbij komen giftige dampen vrij en om dit werk te doen moeten handschoenen gedragen worden
- Verdere afwerking : bakken in oven op 70° C gedurende 1 uur en daarna tape verwijderen en overtollige lijm met scalpel verwijderen
- Opwerken : plamuursel in de barsten, waar nog een tekort is en dit moet goed drogen, vervolgens afschuren en soms na-plamuren
- Laatste afwerkingsfase :
 - Ontstoffen
 - Matlak uit hoofwaardige autolakken wordt gemaakt in doosjes van oude filmrolletjes. Deze doosjes bestaan niet meer en dus is het ritueel hierbij om deze doosjes zuiver te houden na gebruik door de lak te laten drogen en dan met een scalpel eruit peuteren.
 - Lak wordt aangebracht op voorwerp door middel van een airbrush. Vooraleer te spuiten moet het deel van het voorwerp, dat niet moet bijgewerkt worden, afgedekt worden met zilverpapier en dan wordt de lak gespoten en weer bakken op 70° gedurende 1 uur en dan laten afkoelen
 - Schuren met superfijn schuurpapier
 - In kleur zetten : eerst de basis maken : witte lak en dan op een witte hoogglans-vloertegel vloeibare pigmentjes aanbrengen en mengen om de kleur te zoeken die nodig is en wordt vervolgens op het voorwerp aangebracht met de airbrush. De overschot van de mengsels wordt gerecupereerd in plastic dekseltjes van petflessen om eventuele foutjes bij te werken. Bij het aanbrengen van de kleuren wordt gewerkt met verdunningen om te benevelen zodat er geen kleurverschil ontstaat met de bestaande kleuren
 - Inbakken op 70° gedurende 1 uur

- Hoogglanslak maken als nodig en dan ook weer inbakken op 70° gedurende 1 uur

Een ander ritueel in de restauratie is het maken van mallen van figuurtjes of onderdelen ervan om zo te kunnen restaureren bij gebrek eraan op het voorwerp. Deze mallen worden gemaakt in silicone en opgevuld met epoxyhars.

Bij het gebruik van mallen in de restauratie wordt dan de dremel gebruikt waarop verschillende boortjes en vijltjes kunnen gezet worden om de mallen bij te werken waar nodig bij een te restaureren voorwerp. Deze epoxystukken worden verlijmd aan het te restaureren voorwerp en vervolgens afgewerkt en bijgekleurd en afgetint en tenslotte wordt dit alles gebakken op 70° gedurende 1 uur.

Er zijn weinig of geen collega's want de opleiding is heel hard zodat veel mensen reeds tijdens de opleiding moeten opgeven ofwel om gezondheidsredenen ofwel omdat er weinig of onvoldoende feeling is voor kleuren.

Ik werk alleen in mijn atelier en heb geen echte collega's. Oude kledij is noodzakelijk wegens de bijtende producten en zoals boven geschreven het gebruik van de doosjes van oude filmrolletjes en dekseltjes van petflessen en een scalpel. Om te reinigen gebruik ik altijd goedkoop wc-papier omdat dit niet oplost in de gevaarlijke producten als aceton dit in tegenstelling tot het dure wc-papier.

Bij het schuren van epoxy komt heel veel gevaarlijk stof vrij en dan wordt een ventilator in werking gesteld en ik draag een lashelm met glasplaat en bij het einde van het werk ga ik naar buiten om af te stoffen met een hogedrukluhtreiniger en de handen te wassen. Bij het werken met lakken (met een airbrush) wordt een afzuiginstallatie in werking gesteld om de nevels af te zuigen. Ik draag dan zelf een masker en in de afzuiginstallatie zitten filters die na het werk samen met het masker worden weggegooid. Voor het aanvatten van werken met epoxy neem ik 's morgens één antiallergicum (1 cetirizine-tablet) in.

Dit zijn rituelen om de gezondheid niet te beschadigen

Taxichauffeur

T. V. is taxichauffeur en ook bedrijfsleider van HTM, Hasseltse Taxi Maatschappij.

Bij het gesprek zijn ook aanwezig: mede-vennoot en schoonbroer K. S. en ook nog zijn ouders. Dit zijn de verhalen:

De oudste onzekerheid in ons beroep is: zal de klant wel betalen? In ons bedrijf met 13 taxi's hebben we toch wel gemiddeld eens per week een wanbetaler. Maar dat was in de tijd van mijn vader en van mijn grootvader (die het bedrijf opgericht heeft in 1952) ook zo.

Een andere onzekerheid zijn zwarte taxi's. Van Uber hebben we in Hasselt nog geen last, maar bij grote manifestaties zoals Pukkelpop of optredens in de Grenslandhallen zijn er wel

auto's die ineens een omgekeerde crèmedoos op hun dak hebben staan met 'taxi' erop. De politie heeft het dan te druk om daarop te reageren.

Nog een onzekerheid is het duw-en-trekwerk aan de taxiparking bij het station. Wie de trucken van de voor kent zal zich natuurlijk geen klant laten ontglippen. Wij zien welke mensen een taxinodig hebben.

Agressie van passagiers komt veel minder voor, bij ons gebeurt het misschien eens per jaar. Er heeft al eens een klant met een mes gezwaaid. Wij beschouwen iemand enkel als agressief wanneer de chauffeur onder de indruk is.

Een ander gevaar is natuurlijk het verkeer. Ook als wij voorzichtig rijden zijn er andere gevaarlijke weggebruikers. Onze chauffeurs zijn voorzichtig, rijden defensief en houden zich aan de regels. Toch hangen er voor deze maand (op 13/10) al 5 verkeersboetes aan onze 'wall of shame'

Onze chauffeurs zijn 'streetwise' en hebben mensenkennis. Wij hebben de gewoonte om een klant rechtstreeks aan te kijken en goed te observeren. Gelukkig hebben we geen meeneemplicht. Als een klant verdacht lijkt drukken we op de knop 'alle deuren sluiten' en rijden we door. Als we toch zouden overvallen worden is de boodschap: alles meteen afgeven: geld, autosleutels. Met de auto zullen ze niet ver geraken, want wij kunnen die vanuit dispatching volgen en (geleidelijk) stilleggen.

De veiligheid van onze chauffeurs staat bovenaan. Dank zij radioverbinding en GSM hebben we nu heel wat meer mogelijkheden. Mijn vader moest vroeger na een rit stoppen aan een café om te gaan bellen naar dispatching om te vragen wie de volgende klant was.

Een basisregel voor een goede chauffeur is ook: horen, zien en zwijgen. We praten wel met een klant als die dat wil, maar andere klanten verkiezen stilte. Een goed chauffeur mag ook nooit zijn mening of overtuiging opdringen, noch op politiek, noch op godsdienstig vlak.

Een ander sterk punt van onze dienstverlening is onze flexibiliteit. Oudere en blinde mensen helpen we tot aan hun deur, een zatte passagier helpen we zelfs tot aan zijn bed indien dat nodig is.

Op ons jaarlijks personeelsfeest wordt echter niet alles verteld, want sommige echtgenotes horen liever niet wat er allemaal op onze achterbanken zit. Zaterdagavond is de drukste periode, vooral sinds de alcoholcontroles. De chauffeurs van dienst krijgen nadien op zondagochtend een ontbijt, en dan horen we wel eens straffe verhalen.

Het is ons niet bekend of chauffeurs rituelen hebben. Voor zover wij weten hangen er geen amuletten of schapulieren in de auto's.

Het enigste bekende ritueel bij taxi's HTM is dus de 'wall of shame' waar de verkeersboetes elke maand voor iedereen zichtbaar uithangen.

Acteur

W.G. vertelt over rituelen op toneel:

Ik denk dat iedereen dat wel zo een beetje voor zijn eigen doet. Ik ken mensen die hunne tekst perfect kennen en die hun tekstboekje toch steeds vast hebben en blijven bekijken, tot het moment van opkomst. Ik bijvoorbeeld controleer tientallen keren of ik alles bij heb, of de brief in de juiste schuif ligt, enz.

In Bolderberg komen de spelers 20 min. voor de opvoering samen op de scène, ik pep ze wat af geef wat positieve commentaar. Dan gaan we allen in een kring staan leggen de handen op elkaar en roepen samen.. THAKA! Dat gebruik doen we nu al een 10 tal jaren en de Thaka is ontstaan toen we eens een stuk speelde waar Thaka gebruikt werd om positieve energie op te roepen. Daarna gaat iedere speler zijn eigen gang, sommige kruipen weg in een hoekje, de andere eet nog rustig een boterham.

Ik persoonlijk trek me dan terug en denk dan vaak in stilte aan mensen die vroeger kwamen kijken en er nu niet meer zijn, bv ons moeder en ons vader. En ooit gebeurde iets, zeker per toeval, maar toch voelde het raar voor mij. Een 10 tal jaren geleden speelden we in het CC Zolder. Ik had een grote rol, en voor het stuk dacht ik aan ons moeder, vader en mijn schoonvader. Er zat meer dan 300 man in het CC.. de doek gaat open, ik zit op de scène en wat zie ik... Op de eerste rij, in de midden waren er drie stoelen leeg. Ik heb toen een goede voorstelling gespeeld, en ook voor die lege stoelen. Gek misschien maar zo was het.

De namiddag voor opvoering (als de vorige opvoering goed was) probeer ik altijd het zelfde te doen. Wandelen gaan of Toon Hermans kijken,

Nog wat tekst over bijgeloof op theater: Break a leg. Ook Limburgse acteurs geloven dit!

Waar die uitdrukking precies vandaan komt is ons nog niet helemaal duidelijk maar het is alvast geweten dat vele acteurs elkaar deze wens van harte toefluisteren net voordat ze de planken op moeten. Je moet "Break a leg" zeggen. Waarom in Godsnaam? Alsof dat niet raar genoeg is: het hele theater spookt van het bijgeloof! Het zijn de belangrijkste om ervoor te zorgen dat je de volgende première niet verknalt:

- 1) Een slechte generale betekent een perfecte première.
- 2) Fluiten op het toneel of in het theater brengt ongeluk.
- 3) Je mag nooit "Macbeth" noemen in een theater.
- 4) Spiegels op het toneel brengen ongeluk
- 5) Een acteur die tijdens een première struikelt bij zijn eerste opkomst, heeft gegarandeerd succes.
- 6) Wanneer een acteur blauw draagt zal dit ongeluk brengen tenzij hij er zilver bij draagt.
- 7) Als een acteur door het doek spiekt, zorgt dat voor een slechte show.
- 8) Als je bloemen geeft aan een actrice mag dat alleen aan het eind van de voorstelling. Het meeste geluk brengen de bloemen als ze van een begraafplaats zijn gestolen. Daarnaast

moeten bloemen die in het stuk voorkomen ten alle tijden nep zijn!

9) Wanneer een theater 's avonds wordt afgesloten moet er minimaal één licht blijven branden anders komen er spoken in het theater wonen.

10) Tijdens een première moet altijd oude schmink worden gedragen.

11) Als je poeder morst op de grond moet je erop dansen.

Er zit wel wat logica in dit 'bijgeloof' voor de acteurs:

1) Als je morgenavond een opening moet spelen en het gaat verschrikkelijk fout, dan ben je de avond erop zeker meer geconcentreerd en vastberaden. Dit komt je spel ten goede.

2) Voordat we headsets en walkie-talkies hadden, werd er gefloten om een decorstuk in te vliegen of om een stuk te laten zakken van de trekwand. Stel je voor dat je backstage float op het verkeerde moment.

3) Het oudste verhaal luidt dat Shakespeare zijn heksenspreuk van "Macbeth" had gestolen van plaatselijke heksen. Ze vertelden hem dat de spreuk eruit moest, maar dat deed hij niet. Daarop hebben de heksen zijn stuk voor altijd vervloekt. Er was ook nog een andere reden: als vroeger een toneelgezelschap een slecht seizoen had, gingen ze meestal op het eind van het seizoen en publiekstrekker neerzetten. Het werd vaak "Macbeth", maar in de meeste gevallen gingen theater gezelschappen daarna altijd bankroet. Niet perse door "Macbeth", maar de link werd voor altijd gelegd.

4) Vanwege lampen op het toneel zijn spiegels erg onhandig want het licht weerkaatst overal. Ook het publiek zou kunnen klagen over weerkaatsend licht. Ze kunnen ook kapot gaan wat ook weer gevaarlijk is (en ja, gebroken spiegels brengen al ongeluk, eh?). Maar mijn favoriet: Acteurs zijn over het algemeen ijdele mensen, en spiegels op toneel zouden hen wel eens kunnen afleiden.

5) Dit bijgeloof ontstond vroeger uit puur medelijden. Als je struikelt of iets overkomt, win je meteen de sympathie van het publiek. Een modern voorbeeld: bij de première van "Rocky over the Rainbow" viel de lichtcomputer uit en werd het donker. Samen met het publiek werd de zaal opnieuw verlicht door aanstekers en de cast en publiek gingen a capella zingen en dansen totdat het licht weer aanging. Daarna was het "on with the show..." Deze 'fout' werd vermeld als het hoogtepunt in de meeste recensies.

6) Vroeger was blauw de duurste stof voor kleding. De arme producenten konden dit niet betalen en door dit bijgeloof hoefden zij geen blauwe kleding voor hun acteurs te kopen. Maar de producenten die wel geld hadden, wilden dit toch laten zien. Zij hebben toen dit bijgeloof aangepast door blauw te combineren met een nog duurdere stof: zilver. Deze combinatie zou dan weer geen ongeluk brengen.

7) Simpel: Als je je partner, kinderen, of een vervelende recensent ziet dan kun je worden afgeleid.

8) Voor bloemen geldt ook het verhaal van de afleiding. Maar het kan ook goed zijn dat ze allergisch is. En over dat begraafplaats gedoe: acteurs verdiende vroeger heel weinig (nou ja, nog minder dan vandaag) en konden bloemen dus niet betalen. Dit bijgeloof is ontstaan om dat te verbergen. En ja, als ze te duur waren voor acteurs, dan waren ze zeker te duur voor de producenten. Tot slot is een donker en warm theater ook geen goede omgeving voor verse bloemen.

9) Een donker gebouw is altijd eng maar een donker theater is nog enger... en gevaarlijk. Dit is dus ook gewoon praktisch. Maar om het wat mysterieuzer te maken, noemt men de lamp,

die je vaak op een leeg toneel ziet, een “ghost light”. Zeker om de geesten weg te drijven.

10) Als je opeens nieuwe schmink gebruikt dan zie je er misschien niet uit onder de lampen, of je gaat meer zweten. Wie weet, ben je er allergisch voor.

11) Geen reden, acteurs zijn gewoon vreemd.

Maar zelfs met deze waarschuwingen kan het fout gaan! Maak je geen zorgen, er is een tegenspeuk voor alle theatrale vloeken. Dus mocht het toch nog fout gaan:

1) Verlaat het theater onmiddellijk. Ga naar buiten; blijf niet in de foyer.

2) Loop drie keer om het gebouw heen of draai drie keer in het rond.

3) Fluiten of zingen (om de kwade geesten naar buiten te lokken).

4) Spuug, of draag de laatste speech van Puck uit “Een Midzomernacht Droom” voor.

5) Klop drie keer op de deur en vraag vriendelijk of je weer naar binnen mag.

Ik hoop dat dit je helpt bij je volgende theaterbezoek! Good Luck! Oeps...ik bedoel “break a leg”.

voetreflexoloog

L. S. is voetreflexologe en vertelt dat er eigenlijk geen gebruiken in haar beroep bestaan, behalve het ‘aarden’:

Vele reflexologen doen het, we praten er informeel over op onze congressen, vooral als iemand klaagt over vermoeidheid.

Grote vermoeidheid kan optreden bij de intense behandeling van een klant/patiënt gedurende een uur, wanneer we ons daar niet tegen wapenen.



Bij het ‘aarden’ gaan we stevig met beide voeten gespreid op de grond staan om velden van uitstraling die zich mengen met die van de patiënt af te leiden.



foto: kern in balans